11. 9. 2014

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Kmenový list jako cesta k anonymizaci s.r.o.?

Možnost operativně převádět majetkové podíly v akciové společnosti vyjádřené ve formě akcií na majitele byla výrazně omezena přijetím zákona č. 134/2013 Sb. o některých opatřeních ke zvýšení transparentnosti akciových společností. Akcie na majitele stále existují, avšak pouze v imobilizované podobě. Vlastník tedy není v rejstříku dohledatelný. Ve výpisu u příslušné akciové společnosti je však uveden údaj o schovateli akcií a jejich vlastnictví se eviduje právě u konkrétního schovatele. Není tedy možné běžnou cestou dohledat, kdo je vlastníkem konkrétních akcií. Vlastnictví akcií však schovatel eviduje a dřívější anonymita akcií na majitele, tolik oblíbená a využívaná, je tak výrazným způsobem omezena.

Může však být dříve anonymní akciová společnost s akciemi na majitele nahrazena anonymním s.r.o.? Mohly by anonymitu vlastnictví podílů v s.r.o. zajistit kmenové listy?

Zákon č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) účinný od 1. 1. 2014 zavádí u společností s ručeným omezeným možnost vydat k podílu společníka kmenový list. Kmenový list popsaný v § 137 a násl. ZOK je cenný papír na řad, který nelze vydat jako zaknihovaný cenný papír. Kmenový list nemůže být veřejně nabízen nebo přijat k obchodování na evropském regulovaném trhu ani na jiném veřejném trhu. Kmenový list lze vydat pouze k podílu, jehož převoditelnost není omezena nebo podmíněna. Je-li podle společenské smlouvy dovolen vznik více podílů pro jednoho společníka, může společnost vydat kmenový list pro každý podíl.

Kmenový list obsahuje označení, že se jedná o kmenový list, jednoznačnou identifikaci společnosti, výši vkladu připadající na podíl, jednoznačnou identifikaci společníka, označení podílu, k němuž je kmenový list vydán, a označení kmenového listu, jeho číslo a podpis jednatele nebo jednatelů. Podpis může být nahrazen jeho otiskem, pokud jsou na listině současně použity ochranné prvky proti jejímu padělání nebo pozměnění. Byl-li vydán hromadný kmenový list, obsahuje také údaj o tom, kolik kmenových listů nahrazuje, a označení podílů, které nahrazuje.

Vydala-li společnost kmenové listy, zapisuje se o tom poznámka u podílu, ke kterému byl kmenový list vydán, a číslo kmenového listu do seznamu společníků vedeného podle § 139 a násl. ZOK.

Kmenový list lze vydat jen k podílu, jehož převoditelnost není omezena nebo podmíněna. Kmenový list tedy může být převáděn neomezeně vyjma jeho obchodování na evropském regulovaném trhu či na jiném veřejném trhu.

Do doby než bude kmenový list předložen společnosti – není určena řádná lhůta – je podíl fakticky anonymní a k odtajnění vlastníka dochází až předložením kmenového listu společnosti. Při převodu nedochází k převodu obchodního podílu ale k převodu cenného papíru, do něhož je obchodní podíl vtělen. Převod cenného papíru je upraven v § 1103 odst. 2 NOZ, podle kterého se vlastnické právo k cennému papíru na řad se převádí rubopisem a smlouvou k okamžiku jeho předání. U smlouvy zde není zakotven požadavek písemnosti, může tedy být uzavřena ústně. Náležitosti rubopisu jsou pak upraveny v příslušných ustanoveních zákona č. 191/1950 Sb., zákon směnečný a šekový. V rubopise musí být uvedena jednoznačná identifikace nabyvatele, což předpokládá § 210 ZOK.

Převod kmenového listu je platný v okamžiku řádného vyhotovení rubopisu. Rubopisem se nový vlastník stává společníkem a dochází ke změně společenské smlouvy, ke které nabyvatel přistupuje. Pro úplnost je potřeba ještě oznámit změnu společníka a předložit kmenový list společnosti. Bez

oznámení změny společníka a předložení kmenového listu společnosti není převod kmenového listu vůči společnosti účinný.

Jednatel společnosti je povinen bez zbytečného odkladu poté, co se dozví, že došlo ke změně společenské smlouvy na základě jakékoliv právní skutečnosti, v vyhotoví úplné znění společenské smlouvy a uložit je spolu s listinami prokazujícími změnu do sbírky listin obchodního rejstříku.

S ohledem na výše uvedené je zřejmé, že kmenové listy výrazně zjednodušují převody obchodních podílů. Není nutno uzavírat smlouvy, sepisovat notářské zápisy a svolávat valné hromady.

Jak moc ale bude korporace s podíly vyjádřenými kmenovými listy transparentní?

Ze zákona explicitně nevyplývá povinnost zapisovat každý převod kmenového listu (tedy podílu) do obchodního rejstříku. Takový požadavek by ani nebyl reálný, když může takový podíl změnit vlastníka i třeba několikrát za den. Určitým omezením je nutnost oznámit převod podílu společnosti a předložit jí kmenový list. Protože se ale jedná o převod cenného papíru a neoznámení převodu není spojeno se sankcí neplatnosti, nemusí být prakticky dohledatelné, kdo je v daný okamžik vlastníkem kmenového listu a tedy společníkem korporace. Vlastníkem tedy může být kdokoliv a jeho identita nebude odhalena, do té chvíle, než bude převod oznámen společnosti. Do té chvíle bude sice nabyvatel společníkem, ale nebude oprávněn vykonávat svá práva vůči společnosti, jelikož vůči společnosti je převod účinný až oznámením a předložením kmenového listu. Pokud ale společnost, respektive jednatel, neprovede změnu v obchodním rejstříku, nebude vlastník podílu/kmenového listu, dohledatelný v obchodním rejstříku. Může tak teoreticky dojít k zajímavé situaci, kdy jeden člověk bude zapsán jako společník v rejstříku, druhý jako společník v seznamu společníků a třetí bude skutečným společníkem z titulu svého vlastnictví kmenového listu. Je na místě otázka, jak se pak budou například orgány činné v trestním řízení dopátrávat, kdo je v daný moment vlastně společníkem.

Identita skutečného společníka by tedy za určitých okolností nemusela být zjistitelná. To až do chvíle, kdy bude chtít vykonávat vůči společnosti svá práva. Pak bude muset oznámit nabytí podílu společnosti a předložit jí kmenový list s vyznačeným rubopisem. Protože ale zákon pro takový postup nestanoví žádnou lhůtu, může to společník provést prakticky kdykoliv dle vlastního uvážení či potřeba. Kmenové listy jsou tak velmi podobné dřívějším akciím na majitele – snadno změnily vlastníka a jeho identita se pak ukázala až při valné hromadě.

S ohledem na výše popsané lze zcela nepochybně doporučit kmenové listy jako nástroj vhodný zejména pro snadné a finančně výhodnější převody obchodních podílů. Z hlediska anonymizace vlastnictví obchodního podílu pak můžou být kmenové listy využitelné, vždy však bude někdo uveden v obchodním rejstříku jako společník a rozpor s faktickým stavem mu může způsobovat případné komplikace.

Mgr. Jan Mandát

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Lze sjednat kupní smlouvu s „utajenou“ kupní cenou?
- Novela stavebního zákona: přehled změn a dopadů do praxe po dokončení legislativního procesu
- Energetická náročnost budovy jako cenotvorný faktor
- Přechodná ustanovení novely stavebního zákona – co s vydaným závazným stanoviskem a JES?
- Koncentrace řízení v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu
- Aktuální závěry ÚS a ESLP k právům biologického otce (První část – judikatura Ústavního soudu ČR)
- Podílové spoluvlastnictví manželů po rozsudku SDEU ve věci C-300/25 Duftošek
- Předkupní právo jako možná past
- Sleva z kupní ceny vadné nemovitosti podle aktuální judikatury Nejvyššího soudu
- Povinnosti transparentnosti podle AI Actu
- Když rodič nepředá dítě - náhradní péče a úhrada nákladů podle novely rodinného práva